

NWSA-Education Sciences
ISSN: 1306-3111/1308-7274
NWSA ID: 2015.10.2.1C0637

Status : Original Study
Received: January 2015
Accepted: April 2015

E-Journal of New World Sciences Academy

Volkan Lütfi Pan

Mersin Üniversitesi, volkanpan@gmail.com, Mersin-Turkey

Cenk Akay

Mersin Üniversitesi, cenkakay35@hotmail.com, Mersin-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2015.10.2.1C0637>

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

ÖZET

Girişimcilik toplumların gelişmişlik düzeylerini arttırmada önemli unsurlardan biridir. Tüm toplumlar dünya çapında etkili girişimciler yetiştirmek isterler. Ancak bu süreç oldukça zor bir süreçtir. Bu nedenle girişimcilik kültürünün belki de çocukluktan itibaren okullarda oluşturulması düşünülebilir. Sürece bu açıdan bakıldığında bu iklimin oluşabilmesinde geleceğin ve bugünün öğretmenlerine çok önemli görevler düşmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerini belirlemek ve öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Araştırma tarama modeli bir çalışmadır. 404 öğretmen adayı araştırma grubunu oluşturmuştur. Veriler kişisel bilgi formu ve Yılmaz ve Sünbül(2009) tarafından geliştirilen Üniversite Öğrencileri İçin Girişimcilik Ölçeği ile toplanmıştır. Bulgulara göre, öğretmen adaylarının yüksek girişimcilik seviyesinde oldukları ve sadece aile gelirinin öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerini anlamlı olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Öğretmen adayı, Girişimci, Eğitim fakültesi, Öğretmen

EXAMINING TEACHER CANDIDATES' ENTREPRENEURSHIP LEVELS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

ABSTRACT

Entrepreneurship can be accepted as one of the vital instruments to enhance the development level of the societies. All the societies aim to raise world-known entrepreneurs. This process is really a difficult task. In order to fulfill this aim, entrepreneur culture may be presented at child ages in schools. When it is examined from that point of view a tough task comes out for today's and tomorrow's teachers. This research aims to put forth the entrepreneurship level of the teacher candidates and variables affecting this level. The research was a survey-based research. 404 teacher candidates formed the research group. Data were collected via a personal information form created by the researchers and an "Entrepreneurship Scale" developed for university students by Yılmaz and Sünbül (2009). Findings indicated that the teacher candidates are at a high level of entrepreneurship level. Their entrepreneurship level significantly differed only on monthly income of their families.

Keywords: Entrepreneurship, Teacher candidates, Entrepreneur, Faculty of education, Teacher

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Günümüz dünyasında ülkelerin gelişmişlik düzeyleri; bilgi ve iletişim teknolojileri, inovasyon ve üretim alanlarındaki sahip oldukları güç ile örtüştürülebilir. Girişimcilik anılan bu üç sürecin de en önemli tetikleyicilerinden biridir. Bugünün dünyaca tanınmış en büyük markaların arkasında genellikle bir girişimcinin hayali yatmaktadır. Gerek ulusal gerekse uluslararası alandaki girişimcilerin dehaları bugün insanoğlunun hayatını kolaylaştırmakta ve yaşadıkları toplumlara bir gelişme ivmesi kazandırmaktadır. Girişimci bireyler yetiştirebilmek bugün tüm toplumların arzuladığı bir süreçtir. Ancak bu süreç oldukça zordur. Bu nedenle girişimcilik kültürünün belki de çocukluktan itibaren okullarda verilmesi ve birey işgücü piyasasına girene kadar sürdürülmesi talep edilebilir. Sürece bu açıdan bakıldığında bu iklimin oluşabilmesinde bugünün ve geleceğin öğretmenlerine çok önemli görevler düşmektedir.

Girişimcilik sürekli değişen ve dinamik bir olgu olduğu için girişimcilik kavramına ait tek bir tanımın olmadığı görülmektedir. Halk arasında "bir işi yapmak için harekete geçmek, kalkışmak, başlamak" girişim olarak tabir edilirken, bu durum içinde yer alan girişken kişi ise "girişimci" anlamına gelmektedir (Aytaç, 2007:102). Girişimcilik farklı yazarlar tarafından farklı biçimlerde tanımlanmıştır, bu tanımlamalara bakıldığında zaman girişimcilik; "değer yaratmak için, kâr amacı güden yeni bir işletme kurma veya büyütme ve yeni bir mal veya hizmet yaratma sürecidir" (Bird, 1989:16). Bir başka tanıma göre de "yaşadığımız çevrenin yarattığı fırsatları sezme, o sezgilerden düşler üretme, düşleri projelere dönüştürme, projeleri yaşama taşıma ve zenginlik üretmek insan yaşamını kolaylaştırma becerisine sahip olmaktır" (Bozkurt, 2000). Mueller ve Thomas (2001) için de girişimcilik "bir fırsat algılama ve o fırsatı ele geçirmek için bir organizasyon yaratma faaliyetidir". Girişimcilikle ilgili bu tanımlardan, girişimcilik kavramının hem yenilik ve yaratıcılığı içerdiği hem de risk üstlenilmesi gereken bir olgu olduğu anlaşılmaktadır. Geçmişte daha çok kâr amacı ile kendi işini kurma ve büyütme olarak tanımlanan girişimcilik günümüzde daha çok risk alma, yenilikleri yakalama, fırsatları değerlendirme ve bunları hayata geçirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Bozkurt, 2007).

Girişimcilik bir tür davranış özelliğidir ve bu davranış herkeste bulunmadığı gibi, her bireyde de benzer şekilde ortaya çıkmayabilir. Çünkü davranışlar çeşitli faktörlerden oluşmakta ve bu faktörlerden etkilenecek şekilde şekillenmektedir. Bireysel farklılıklar ve toplumsal etkiler de girişimciliği etkileyen ana unsurlardandır. İrmiş ve Barutçu (2012) açıdan girişimci kişilerin, kişilik oluşumlarında, doğuştan getirdikleri ve onları girişimci olmaya iten pek çok etken olduğu gibi, aynı zamanda dış faktörlerin de etkili olduğunu belirtmiştir. Girişimci kişiliğin oluşmasında bireyin genetik özelliklerinin yanı sıra aile, eğitim ve gelir düzeyi gibi çevresel unsurların etkisi bulunmaktadır. Girişimciliğe verilen önem arttıkça, girişimcinin karakteristik özelliklerini tanımlamak ve kimin girişimci olmaya yatkın olup olmadığını ayırt etmek kolaylaşmıştır. Bu yüzdendir ki girişimci, belirsizlik altında karar alabilen, kararlı ve azimli, güçlü sezgi sahibi, iyi gözlemci, hayal gücü yüksek, kaynaklara ulaşabilecek ilişkiler ağına sahip, çok yönlü düşünebilen, ikna gücüne sahip olan, bağımsız düşünebilen, esnek, yaratıcı, kendine güvenen bir kişilik anlamına gelmektedir (Öztürk, 2008). Girişimcilikte başarı ile girişimcilerin kişisel özellikleri arasında yakın ilişki bulunduğu da bilinen bir gerçektir.

Başarılı girişimciler olmasını beklediğimiz öğretmen adayların kişisel özellikleri de şu şekilde ifade edilebilir (Yılmaz ve Sünbül, 2009)

- Yaratıcı düşünme becerisi
- Yüksek düzeyde çalışma arzusu
- Cesaret, tutku ve kararlık
- İnsanlarla üst düzeyde ilişki kurabilme becerisi
- Kendisini yazılı ve sözlü ifade edebilme becerisi
- İşini sevmesi ve iş motivasyonu
- Zengin bir bilinçaltı ve hayal kurma gücü
- Ekip ve takım çalışmasına yatkınlık
- Kişisel vizyonu ve misyonunun olması
- Değişime, dönüşüme açık ve istekli olması
- Esnek toleranslı davranabilme gücü
- Samimi, güvenilir, sempatik ve esprili kişilik
- İnsanları inandırma ve ikna kabiliyetinin yüksek olması
- Yönetim becerisi ve liderlik yeteneği
- İş bitirme azmi ve heyecanı

Özellikle girişimcilik eğilimi ile ilgili etkenler bilindikçe, bireyleri girişimciliğe teşvik etmek için bu etkenleri geliştirmek ve artırmak amacıyla çeşitli programlar (devlet tarafından) başlatılabilir (Koh, 1996). Girişimcilik eğitimi, Japonya'daki Kobe Üniversitesinde 1938 yılında Shigeru Fijii tarafından başlatılmıştır. ABD'de girişimciliğin başlangıcı 1876'ya dayanmakla beraber üniversitelerde girişimcilik alanında derslerin okutulması 1970'in başlarında yaygınlaşmıştır. 1993'te Amerika'da bulunan 400'den fazla üniversite ve yüksek öğretim kurumu girişimcilik eğitimi dersleri açmıştır (Hood ve Young, 1993). Daha sonra ise, Birleşmiş Milletlerin de içinde bulunduğu bazı uluslar arası kuruluşlar girişimciliğin gelişmesine katkıda bulunmuş, pek çok ülke de halkını teşvik edecek çalışmalar yapmıştır (Koh, 1996). Günümüzde ise dünyanın birçok ülkesinde 1600'den fazla üniversitede girişimcilik hakkında yaklaşık 2200 ders okutulmakta, bu alanda bilimsel hakemli dergiler yayınlanmakta ve kurulan 100'den fazla merkez finanse edilmektedir (Finkle, Kuratko ve Goldsby, 2006).

Türkiye'de eğitimde girişimcilik; yeni düşüncelerin yaratılması, yayılması, uygulaması ve hızlanması bakımından çok önemlidir (Özkul ve Dulupçu, 2007). Bireylerdeki sorumluluk alabilme, cesaret etme, planlı çalışma, başkalarıyla çalışabilme, kişilere güven verebilme, eksikliklerinin farkında olma, kendini geliştirme arzusu, yaratıcılık gibi özellikleri geliştirmek ve bu tür özelliklere sahip bireyler yetiştirmek gerekmektedir (Bozkurt, 2011).

Türkiye'de girişimcilerin, toplumun vizyon sahibi üyeleri olduğu söylenebilir. Toplumdaki en önemli unsurlardan biri olan öğretmenlerin ise "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri" (Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim, Öğrenciyi Tanıma, Öğrenme ve Öğretme Süreci, Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme, Okul-Aile ve Toplum İlişkileri, Program ve İçerik Bilgisi) göz önüne alındığında her bir yeterlik alanında girişimcilik özelliklerine ihtiyaç duyacağı görülmektedir (MEB, 2013). Mesleğin genel yeterlikleri göz önüne alındığında Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının girişimcilik özelliklerine sahip olması konusunda özellikle bir vurgu yapmakta ve bu süreci destekleyecek kararlar almaktadır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Yapılan çok sayıda ulusal ve uluslararası araştırma, girişimciliğin üniversite öğreniminde önemli bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Gelişmekte olan Türkiye için gerek eğitim gerekse ekonomik ivmelenme dikkate alındığında, girişimci bireylerin bu süreçte önemli yer tutacağı düşünülebilir. Girişimci bireylerin yetiştirilmesi de eğitim sisteminin bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenden ötürü, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri, üzerinde durulması gereken bir noktadır. Girişimciliğin yaygınlaşması ekonomik alanda olduğu gibi teknolojik gelişme ve sosyal kalkınma için de oldukça önemlidir. Bu sebeple girişimcilik faaliyetlerinin artırılması, girişimci kişiliğe sahip bireylerin kendilerini ifade edebileceği ortamların geliştirilmesi ve eğitimin her sürecinde girişimciliğin özümsemesi bir gereklilik olarak gün yüzüne çıkmaktadır. Eğitimin her sürecinde görev alacak öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri hakkında bilgi edinmek ve bu düzeyi etkileyen unsurları ortaya koyabilmek oldukça önemlidir. Çalışmanın bu kapsamda, öğretmen adaylarına yönelik düzenlenecek girişimcilik ile ilgili eğitsel etkinliklerin planlanmasına, girişimciliklerini olumsuz etkileyen unsurların belirlenmesine ve yaşanan sorunlara çözüm önerileri getirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, çalışma grubunda bulunan öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerini belirlemek ve öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerini çeşitli değişkenlere (cinsiyet, bölüm, sınıf, mezun olunan lise türü, ailenin aylık geliri) göre incelemektir. Bu amaca dayalı olarak araştırmanın alt problemleri aşağıda yer almaktadır:

- Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri ne seviyededir?
- Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise türü, bölüm, ailenin aylık geliri) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırma Modeli (Research Model)

Öğretmen adaylarının girişimciliklerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesinin amaçlandığı çalışma, tarama (survey) modelli bir çalışmadır. Tarama (survey) araştırmalarda evren ve örneklem bulunur ve örneklemin evreni temsil etmesine büyük önem verilirken amaç, genelleştirilebilir veriler elde etmektir (Kuş, 2009). Tarama araştırmaları, bir konuyla ilgili olarak katılımcıların görüş, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği diğer araştırmalara göre daha büyük örneklere ulaşabilmeyi sağlayan araştırmalardır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2008). Karasar (2005) ise genel tarama modelini 'çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek, ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri' olarak tanımlamaktadır.

3.2. Çalışma Grubu (Study Group)

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 öğretim yılında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesinde birinci sınıfta ve dördüncü sınıfta öğrenimine devam eden 404 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunda evreni oluşturan ve ulaşılması hedeflenen 465 öğretmen adayından devamsızlık vb. nedenlerle 409 öğretmen adayına ulaşılmıştır. Ancak eksik, hatalı veya yanlış doldurulan 5 veri toplama aracı değerlendirmeye alınmamış ve toplam 404 öğretmen adayına

ait veri, analize tabi tutulmuştur. Çalışma grubu ölçüt örneklem yöntemine göre oluşturulmuştur. Ölçüt olarak eğitim fakültesinde öğrenim gören 1. ve 4. sınıf öğrencisi olma ölçütü göz önünde bulundurulmuştur. 1. ve 4. sınıfta öğrenim gören tüm öğrencilere ulaşıldığından örneklem alınmamıştır. Çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarından sadece birinci sınıfta ve dördüncü sınıfta öğrenimine devam edenlerin seçilmesinin sebebi ise girişimcilik düzeylerindeki üniversiteye ilk geldikleri zaman ile mezun olacakları zaman arasındaki farkı görmektir. Çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin dağılımına ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının cinsiyete göre dağılımları
(Table 1. Distribution of teacher candidates' by gender)

Cinsiyet	N	%
Kadın	132	32,7
Erkek	272	67,3
Toplam	404	100

Çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının 132'si (%32,7) kadın, 272'si (%67,3) ise erkektir. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüme göre dağılımları Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının bölüme göre dağılımları
(Table 2. Distribution of teacher candidates' by department)

Bölüm	N	%
Türkçe	67	16,6
Matematik	59	14,6
İngilizce	57	14,1
Sınıf	100	24,8
Okul öncesi	64	15,8
Fen ve teknoloji	57	14,1
Toplam	404	100

Çalışma grubunu, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Programından 67 (%16,6), İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programından 59 (%14,6), İngilizce Öğretmenliği Programından 57 (%14,1), Okul Öncesi Öğretmenliği Programından 64 (%15,8), Sınıf Öğretmenliği Programından 100 (%24,8), Fen ve Teknoloji Öğretmenliği Programından 57 (%14,1), öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıfa göre dağılımları Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının sınıfa göre dağılımları
(Table 3. Distribution of teacher candidates' by class)

Sınıf	N	%
1. sınıf	217	53,7
4. sınıf	187	46,3
Toplam	404	100

Öğretmen adaylarının 217'si (%53,7) birinci sınıfta, 187'si (%46,3) dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları (Data Collection Tools)

Araştırmanın verileri "Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" aracılığıyla toplanmıştır.

3.3.1. Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği (Entrepreneurship Scale for the University Students)

Bu ölçek 2009 yılında Yılmaz ve Sümbül tarafından öğrencilerin girişimci özelliklerini saptamak amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin madde sayısı 36 olup Likert tipinde "(5) Çok sık"tan "(1) Hiçbir zaman"a uzanan 5'li aralıklı ölçek formunda düzenlenmiştir. Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ölçeği geliştiren araştırmacılar tarafından 0,90 olarak bulunmuştur. Temel Bileşenler Analizi ile gerçekleştirilen faktör analizi sonucu tüm maddelerin tek boyutta toplandığı görülmüştür. Verilerin analizinde SPSS 16.0 programı kullanılmıştır. Öğrencilerin puanlarının değerlendirilmesinde aşağıdaki kriterler temele alınmıştır.

Tablo 4. Girişimcilik düzeyi puan aralığı tablosu
(Table 4. Table of entrepreneurship score interval)

36 - 64	Çok düşük Girişimcilik
65 - 92	Düşük Girişimcilik
93 - 123	Orta düzeyde Girişimcilik
124 - 151	Yüksek Girişimcilik
152 - 180	Çok yüksek Girişimcilik

3.3.2. Kişisel Bilgi Formu (Personal Information Form)

Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleriyle ilişkili olabilecek değişkenlerin (cinsiyet, mezun olunan lise türü, bölüm, sınıf ve ailenin aylık geliri) incelenmesinde araştırmacılar tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" sunulmuştur.

3.4. Veri Analizi (Data Analysis)

Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin belirlenmesinde aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Verilerin analizinde SPSS 16.0 programı kullanılmıştır. Öncelikle araştırma verilerinin normal dağılıma uygunluğu incelenmiştir. Parametrik veya parametrik olmayan testleri kullanmak için değişkenlerin normal dağılım gösterme durumları dikkate alınmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiği için uygun olan parametrik testler kullanılmıştır. Girişimcilik düzeylerinin cinsiyete ve sınıfa göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ilişkisiz örneklemeler için t testi; öğrenim görülen bölüme ve ailenin aylık gelir düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMALAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

4.1. Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerine İlişkin Bulgular (Findings Related to Teacher Candidates' Entrepreneurship Level)

Tüm ölçeğe ve alt bileşenlere ait girişimcilik puanı, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyi puanları
(Table 5. Scores of teacher candidates' entrepreneurship level)

	N	Min.	Max.	\bar{X}	S
Girişimcilik Düzeyi Puanı	404	92,00	180,00	137,59	17,79

Öğretmen adaylarının üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinden elde ettikleri en düşük puanın 92; en yüksek puanın ise 180 olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinden elde ettikleri ortalama

puan 137,59'dur. Öğretmen adaylarının girişimcilik puanı "yüksek girişimcilik düzeyinde" çıkmıştır.

4.2. Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere (Cinsiyet, Sınıf, Mezun Olunan Lise Türü, Bölüm, Ailenin Aylık Geliri) Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular (Findings Related to the Examination of Teacher Candidates' Entrepreneurship Levels in Terms of Various [Gender, Class, High School-Type, Department, Parents' Monthly Income] Variables)

Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise türü, bölüm, ailenin aylık geliri) göre incelenerek elde edilen bulgular bu bölümde sunulmuştur.

4.2.1. Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular (Findings Related to The Examination of Teacher Candidates' Entrepreneurship Levels in Terms of Gender)

Öğretmen adaylarının girişimcilik puanlarında cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılaşmanın meydana gelip gelmediğini belirlemek için gerçekleştirilen ilişkisiz örneklem için t testi sonuçları Tablo 6'da gösterilmektedir

Tablo 6. Öğretmen adaylarının girişimcilik puanlarının cinsiyete göre t-Testi sonuçları
(Table 6. Teacher candidates' entrepreneurship score t-Test results by gender)

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	P*
Kadın	132	137,77	18,35	402	.134	.893
Erkek	272	137,51	17,55			

* $p > .05$

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının girişimcilik puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşmanın meydana gelmediği saptanmıştır ($t = .134$, $p > .05$). Buna gerekçe olarak kadın ve erkek öğretmen adaylarının benzer yaşantılara sahip oldukları ve sosyal çevrelerinden aynı oranda olumlu ya da olumsuz etkilendikleri gösterilebilir. Kadın öğretmen adaylarının puan ortalamasının 137,77; erkek öğretmen adaylarının puan ortalamasının ise 137,51 olduğu belirlenmiştir. Erkek ve kadın öğretmen adaylarının puan ortalamaları arasında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından Selçuk Üniversitesinin farklı bölümlerinde okuyan 474 öğrenci ile yapılan çalışmada öğrencilerin girişimcilik düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunamamıştır. Öte yandan Avşar (2007) tarafından Çukurova üniversitesinin 4 farklı fakültesinden seçilen 265 kişilik bir grupta yapılan çalışmada ise girişimciliğe dair atfedilen özellikler bakımından erkek öğrencilerin girişimcilik eğiliminin yüksek olduğu görülmüştür, ancak bu durum her girişimcilik özelliği açısından söylenememektedir. Örneğin, belirsizliğe tolerans ve bağımsızlık ihtiyacı açısından kız öğrencilerin daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür.

4.2.2. Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular (Findings Related to the Examination of Teacher Candidates' Entrepreneurship Levels in Terms of Department)

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere göre girişimcilik puanlarının analiz sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere göre girişimcilik puanları
(Table 7. Teacher candidates' entrepreneurship scores by department)

Bölüm	N	\bar{X}	S
Türkçe	67	139,27	12,47
Matematik	59	133,73	16,48
İngilizce	57	139,58	18,51
Sınıf	100	136,36	19,79
Okul öncesi	64	137,64	20,22
Fen ve Teknoloji	57	139,75	16,98
Toplam	404	137,59	17,79

Tablo 7 incelendiğinde girişimcilik puanlarına ilişkin en yüksek ortalamanın Fen ve Teknoloji Öğretmenliği bölümü öğrencilerine (=139,75), en düşük girişimcilik puanı ortalamasının ise İlköğretim Matematik bölümü öğrencilerine ait olduğu (=133,73) görülmektedir. Öğretmen adaylarının girişimcilik puanlarının öğrenim görülen bölüme göre farklılaşma durumunu belirlemek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonucu ise Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüme göre girişimcilik puanlarının tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları
(Table 8. One-Way analysis of variance (ANOVA) results of teacher candidates' entrepreneurship scores by department)

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p*
Gruplar arası	1712,370	5	342,47	1,083	,369
Gruplar içi	125881,056	398	316,28		
Toplam	127593,426	403			

* p>.05

Tablo 8'de görülen varyans analizi sonucu, bölümler arası girişimcilik puanları ortalamalarında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını ortaya koymuştur (F=1,083, p>.05). Öğretmen adaylarının girişimcilik puanlarında sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın meydana gelip gelmediğini belirlemek için gerçekleştirilen ilişkisiz örneklem için t testi sonuçları Tablo 8'de gösterilmektedir.

4.2.3. Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular (Findings related to the Examination of Teacher Candidates' Entrepreneurship Levels in Terms of Class)

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıfa göre girişimcilik puanlarının analiz sonuçları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıfa göre Girişimcilik Puanlarının t-Testi Sonuçları
(Table 9. Teacher candidates' entrepreneurship score t-Test results by class)

Sınıf	N	\bar{X}	S	sd	t	p*
1. sınıf	217	136,61	16,26	402	1.189	.235
4. sınıf	187	138,73	19,41			

*p>.05

Tablo 9 incelendiğinde öğretmen adaylarının girişimcilik puanlarında sınıfa göre anlamlı bir farklılaşmanın meydana gelmediği saptanmıştır (t=1.189, p>.05). 1. sınıf öğretmen adaylarının puan ortalamasının 136,61; 4. sınıf öğretmen adaylarının puan ortalamasının ise 138,73 olduğu belirlenmiştir. Ancak 1. sınıf ve 4. sınıf öğretmen adaylarının puan ortalamaları arasında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. 1. sınıf ve 4. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamaları arasında büyük bir fark olmamasına bağlı olarak Mersin Üniversitesi Eğitim fakültesi öğrencilerinin aldıkları lisans eğitiminin girişimciliklerine olumsuz bir etkisi olmadığı hatta girişimciliklerini desteklediği söylenebilir.

4.2.4. Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular (Findings related to the Examination of Teacher Candidates' Entrepreneurship Levels in Terms of High School-Type)

Öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türüne göre girişimcilik puanları Tablo 10'da gösterilmektedir.

Tablo 10. Öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türüne göre girişimcilik puanları
(Table 10. Teacher candidates' entrepreneurship scores by high school-type)

Lise Türü	N	\bar{X}	S
Anadolu Öğretmen Lisesi	69	137,13	19,64
Anadolu Lisesi	138	138,80	17,42
Fen Lisesi	5	124,60	13,39
Genel Lise	132	137,36	16,40
Meslek Lisesi	20	135,90	19,12
Diğer	40	137,45	20,09
Toplam	404	137,59	17,79

Öğretmen adaylarının girişimcilik puanlarının mezun oldukları lise türüne göre farklılaşma durumunu belirlemek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonucu ise Tablo 11'de gösterilmektedir.

Tablo 11. Öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türüne göre girişimcilik puanlarının-tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları
(Table 11. One-Way analysis of variance (ANOVA) results of teacher candidates' entrepreneurship scores by high school-type)

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p*
Gruplar Arası	1126,437	5	225,29	,709	,617
Gruplar İçi	126466,989	398	317,76		
Toplam	127593,426	403			*p>.05

Tablo 10 incelendiğinde girişimcilik puanlarına ilişkin en yüksek ortalamanın Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerine (=138,80), en düşük girişimcilik puanı ortalamasının ise Fen Lisesi mezunu öğrencilerine ait olduğu (=124,60) görülmektedir. Ancak Tablo 11'de görülen varyans analizi sonucu, mezun olunan lise türüne göre girişimcilik puanları ortalamalarında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını ortaya koymuştur ($F=,709$, $p>.05$).

4.2.5. Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Ailelerinin Aylık Gelirlerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular (Findings related to the Examination of Teacher Candidates' Entrepreneurship Levels in Terms of Parents' Monthly Income)

Öğretmen adaylarının ailelerinin aylık gelirlerine göre girişimcilik puanları Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo. 12 Öğretmen adaylarının ailelerinin aylık gelirlerine göre girişimcilik puanları
(Table. 12 Teacher candidates' entrepreneurship scores by parents' monthly income)

Aylık Gelir	N	\bar{X}	S
0-900	109	139,49	15,53
901-1500	129	135,22	17,80
1501-2500	109	135,63	18,47
2501 ve üstü	57	143,09	18,90
Toplam	404	137,59	17,79

Öğretmen adaylarının girişimcilik puanlarının ailelerinin aylık gelirlerine göre farklılaşma durumunu belirlemek için gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonucu ise Tablo 13'de gösterilmektedir.

Tablo 13. Öğretmen adaylarının ailelerinin aylık gelirlerine göre girişimcilik puanlarının tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları
(Table 13. One-Way analysis of variance (ANOVA) results of teacher candidates' entrepreneurship scores by parents' monthly income)

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p*	Anlamlı fark
Gruplar arası	3253,833	3	1084,61	3,489	,016	901-1500 ile 2501 ve üstü
Gruplar İçi	124339,592	400	310,85			1501 - 2500 ile 2501 ve üstü
Toplam	127593,426	403				

* $p<.05$

Tablo 13 incelendiğinde girişimcilik puanlarına ilişkin en yüksek ortalamanın ailesinin aylık geliri 2501 ve üstü olan öğrencilere (=143,09), en düşük girişimcilik puanı ortalamasının ise ailesinin aylık geliri 901-1500 olan öğrencilere ait olduğu (=135,22) ve bu ortalamanın aylık geliri 1501-2500 olan öğrencilerle oldukça yakın olduğu (=135,63) görülmektedir. Tablo 13'de görülen varyans analizi sonucu, öğrencilerin ailesinin aylık gelirine göre girişimcilik puanları ortalamalarında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($F=3,489$, $p<.05$). Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonuçları ise bu farkın ailesinin aylık geliri 901-1500 TL ile 2501 TL ve üstü olan öğrenciler arasında ve ailesinin aylık geliri 1501 -2500 TL ile 2501 TL ve üstü

olan öğrenciler arasında olduğunu göstermiştir. Aylık geliri 2501 TL ve üstü olan öğrencilerin en yüksek girişimcilik puanına sahip olmasına gerekçe olarak gelir düzeyi iyi olan ailelerin çocuklarının eğitim, öğretim ve sosyal etkinliklerine daha fazla harcama yapabilecekleri buradan hareketle de çocukların hem akademik hem de sosyal anlamda aktif yaşantıları daha çok edineceği düşünülebilir.

Avşar (2007) tarafından Çukurova üniversitesinin 4 farklı fakültesinden seçilen 265 kişilik bir grupla yapılan çalışmada gelir farklılığının, girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisinin değişik girişimcilik özellikleri açısından, bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Aylık geliri 1000 TL'den yüksek öğrencilerde, yaratıcılık eğiliminin daha fazla olduğu ancak diğer girişimcilik özellikleri açısından istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

5. SONUÇ (CONCLUSION)

Girişimcilik ekonomik olduğu kadar sosyal bir normdur. Bu yüzden kişide girişimcilik özelliklerinin varlığı önemli bir unsur olarak gözükmektedir. Ülkenin ve toplumun gelecek nesillerle şekilleneceği ve gelecek nesilleri de öğretmenlerin yetiştireceği düşünüldüğü zaman, öğretmen adaylarının girişimcilik özelliklerine sahip olması istenilen bir özelliktir. Özellikle iktisadi alanda ön plana çıkan girişimcilik ülkenin ve toplumun ilerlemesinde önemli etkiye sahip olan eğitimde de ön plana çıkmaktadır. Günümüz koşullarında gelişmiş kabul edilen çoğu ülke, girişimciliğin gelişmesi ve daha etkili olabilmesi için uğraşmaktadırlar. Sonuç alabilmek ve girişimciliğin yaygınlaşmasını sağlamak için eğitimin yanı sıra kitle iletişim araçlarıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla ve yapılan çeşitli çalışmalar ile girişimciliğe katkı sundukları görülmektedir. Öğretmen adayları gelecekte faydalı birer eğitimci olabilmek için yeteneklerini kullanmayı ve geliştirmeyi bilmelidir. Girişimcilik yalnızca para veya sermaye sahibi olmakla mümkün olmayabilir. Birey öncelikle kendi bilgi ve yeteneklerini merkeze almalıdır. Öğretmen adayları öğrencilerine yalnızca akademik birikimlerini aktarmakla kalmayıp girişimcilik becerilerini de kazandırmalıdır. Genç insanların girişimciliğin önemini anlamalarında ve onların girişimcilik niyetlerinin teşvik edilmesinde en önemli yardımcı faktör olarak eğitim faktörü görülmektedir (İrmiş ve Barutçu, 2012).

Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyi puanlarının kullanılan ölçekteki girişimcilik puanları değerlendirme kriterleri temel alınarak bakıldığında "Yüksek Girişimcilik" puan aralığında olduğu görülmüştür. Girişimciliğin yüksek seviyede kalmasını veya daha yukarı seviyelere ulaşmasını sağlamak için girişimcilik eğitimleri verilebilir. Chen ve Lai (2010) tarafından yapılan çalışmada girişimcilik eğitimiyle verilen girişimcilik bilgilerinin, Taiwan'daki teknik kolej öğrencilerinin ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini ve girişimci kişilik özelliklerini teşvik ettiği görülmüştür. Girişimci kişiliğin oluşmasında ve girişimcilik eğiliminin gösterilmesinde aile ve eğitimin etkisinin yanı sıra yaş, cinsiyet, doğum yeri, kişisel değerler, yakın çevre ve diğer rol modelleri gibi pek çok faktörün de etkili olduğu görülmektedir (İrmiş ve Barutçu, 2012). Bireylerin akademik ve sosyal yaşamlarını şekillendirmede ait oldukları toplumun ve sahip oldukları sosyo-ekonomik düzeyin oldukça etkili olduğu söylenebilir. Girişimcilik bir takım kişisel niteliklerle (doğuştan getirilen) ilişkili olmakla birlikte, esasta, içinde yaşanılan toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel ortamıyla kopmaz bir bağa sahiptir (Aytaç ve İlhan, 2008). Toplumun değer ve norm sistemleri, politik,

iktisadi ve sosyal koşulları, girişimci edimleri fazlasıyla etkilemektedir. Girişimcilikle ilgili çeşitli ölçütler, dönem ve ülkelere göre ne denli değişirse değişsin, kuramsal analizler girişimci kişiliğin oluşmasında ekonomik, sosyolojik ve psikolojik faktörlerin her birinin farklı ağırlıklarda da olsa etkileyici unsur olduğunu savunmuşlardır (Arslan, 2002). Girişimcilik eğilimleriyle ilgili en çok dile getirilen varsayımlardan biri, ailenin girişimcilik eğilimi üzerinde etkisinin olduğu şeklindedir. Ailenin girişimcilik eğilimine etkisi, genellikle babanın girişimci olması, ailede babadan başka bir rol modelinin girişimci olması, ailenin geliri ve ailenin çocuğun kararlarına etkisiyle ilgili görülmektedir (İrmiş ve Barutçu, 2012). Ayrıca çalışmanın genel sonuçları, öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinde, girişimciliğe etki eden unsurlardan olan ailenin ekonomik gelir düzeyinin etkili olduğu düşüncesini destekler niteliktedir.

6. ÖNERİLER (RECOMMENDATIONS)

Araştırmada elde edilen sonuçlara ilişkin, Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerini arttırmak için:

- Öğretmen adaylarının katılabileceği girişimcilik ile ilgili seminerler, yarışmalar ve çalıştaylar düzenlenebilir.
- Eğitim ile ilgili Sivil Toplum Kuruluşlarından girişimciliği özendirerek çalışmalara katkıda bulunması için destek alınabilir.
- Bölgede bulunan ve girişimciliğiyle tanınmış çeşitli iş kollarında çalışan eğitimli kişiler fakülteye hatta derslere davet edilerek gençlere olumlu örnek olma konusunda katkı sağlayabilir.
- Yurtiçi veya yurtdışı destekli girişimcilik projelerine kurumsal veya bireysel başvurulurda bulunulması sağlanabilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Abdullaeva, F., (2007). Öğrencilerin Girişimcilik Özellikleri ve İş Değerleri: Kırgızistan, Özbekistan, Azerbaycan ve Türkiye Karşılaştırılması, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Arslan, K., (2002). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri, Doğu Üniversitesi Dergisi, Sayı:6, ss:1-11.
- Avşar, M., (2007). Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması, Çukurova Üniversitesinde Bir Uygulama, Adana, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Aytaç, Ö. ve İlhan, S., (2007). Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:18, ss:101-120.
- Bird, B.J., (1989). Entrepreneurial Behavior, Illinois: Foresman and Company.
- Bozkurt, R., (2000). Girişimci ve Rol Bilinci, İş Fikirleri Dergisi, Aralık, Sayı:12, ss:86-94.
- Bozkurt, Ö., (2007). Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Sayı:2, ss:93-111,
- Bozkurt, Ö., (2011). Dünyada ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler ve Öğretim Üyelerinden Öneriler, Ankara: Detay Yayıncılık.

- Büyüköztürk, Ş., Ebru, K.Ç., Akgün, Ö.E., Şirin, K. ve Funda, D., (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi.
- Chen Y. and Lai M.C., (2010). Factors Influencing the Entrepreneurial Attitude of Taiwanese Tertiary-Level, Business Students, Social Behavior and Personality, sayı: 38, ss: 1-12.
- Coduras, A., Urbano, D., Rojas, Ç., and Martínez, S., (2008). The Relationship Between University Support to Entrepreneurship with Entrepreneurial Activity in Spain: A Gem Data Based Analysis, International Advanced Economic Research, No:14, ss:395-406.
- Çetindamar, D., Tatal, E., Titiz, S. ve Taluk, Ş., (2010). Sosyal Dönüşümün Ajanları: Sosyal Girişimciler, Uluslararası Sosyal Girişimcilik Konferansı Organizasyon Komitesi Üyeleri myweb.sabanciuniv.edu/sosyalgirisimcilik/files/socent_tanimlar.doc, (Erişim Tarihi:11.04.2013).
- Finkle, T.A., Kuratko, D.F., and Goldsby, M.G., (2006). An Examination of Entrepreneurship Centers in the United States: A National Survey, Journal of Small Business Management, Cilt:44, No:2, pp:184-206
- Girginer, N. ve Uçkun, N., (2004). İşletmecilik Eğitimini Alan Lisans Öğrencilerinin Girişimciliğe Bakış Açıkları: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama, <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/18-02.pdf>, (Erişim Tarihi:12.04.2013).
- Hood, J.N. and Young, H.E., (1993). Entrepreneurship's Requisite Areas of Development: A Survey of Top Executives in Successful Entrepreneurial Firms, Journal of Business Venturing, No:8, pp:115-35.
- İrmış, A. ve Barutçu, E., (2012). Öğrencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kişiliğe Sahip Görmelerini ve İş Kurma Niyetlerini Etkileyen Faktörler: Bir Alan Araştırması, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Sayı:2, ss:1-24
- Karabulut, T., (2009). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı:1, ss:49-55.
- Karasar, N., (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (14.Baskı), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Koh, H.C., (1996). Testing Hypotheses of Entrepreneurial Characteristics a Study of Hong Kong MBA Students, Journal of Managerial Psychology, Sayı:11, ss:12-25.
- Kuş, E., (2009). Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri Nicel Mi? Nitel mi?, Ankara:Anı yayıncılık
- Mueller, S. and Thomas, A.S., (2001). Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus of Control and Innovativeness, Florida International University, Miami, National Academy of Management, Journal of Business Venturing, Sayı:16, ss:51-75.
- Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri, http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/ogretmenyeterliklerikitabi/%C3%96%C4%9Fretmen_Yeterlikleri_Kitab%C4%B1_genel_yeterlikler_par%C3%A7a_2.pdf, (Erişim Tarihi:13.04.2013).

-
- Özkul, G. ve Dulupçu, M.A., (2007). Kişisel Gelişimin Girişimci Tipleri Üzerine Etkisi: Antalya-Isparta İllerinde Bir İnceleme Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Sayı:2, ss:67-92.
 - Öztürk, İ., (2008). 2008 Girişimcilik Raporu <http://www.igiad.com/tr/girisimcilikraporu/girisimcilikraporu/igiad-2008-girisimcilik-raporu>, Erişim Tarihi:16.04.2013).
 - Schjoedt, L. and Shaver, K.G., (2007). Deciding on an Entrepreneurial Career: A Test of the Pull and Push Hypotheses Using the Panel Study of Entrepreneurial Dynamics Data1, Entrepreneurship Theory and Practice, Sayı:31, ss:733-752.
 - Vesper, K.H. and McMullan, W.E., (1988). Entrepreneurship: Today Courses, Tomorrow Degrees?, Entrepreneurship: Theory and Practice, Sayı:13, ss:7-13.
 - Yılmaz, E. ve Sünbül, A., (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:21, ss:195-203.